Europos Sąjungos
Taryba

Briuselis, 2018 m. balandžio 4 d.
(OR. en)

7644/18

Tarpinstitucinė byla:
2017/0220 (COD)

INST 135
POLGEN 34
CODEC 468

PRIDEDAMAS PRANEŠIMAS

nuo:	Europos Komisijos generalinio sekretoriaus, kurio vardu pasirašo direktorius Jordi AYET PUIGARNAU
gavimo data:	2018 m. kovo 28 d.
kam:	Europos Sąjungos Tarybos generaliniam sekretoriui Jeppe TRANHOLMUI-MIKKELSENUI
Komisijos dok. Nr.:	COM(2018) 157 final
Dalykas:	KOMISIJOS ATASKAITA EUROPOS PARLAMENTUI IR TARYBAI. Reglamento (ES) Nr. 211/2011 dėl piliečių iniciatyvos taikymo ataskaita

Delegacijoms pridedamas dokumentas COM(2018) 157 final.

Pridedama: COM(2018) 157 final

EUROPOS
KOMISIJA

Briuselis, 2018 03 28
COM(2018) 157 final

KOMISIJOS ATASKAITA EUROPOS PARLAMENTUI IR TARYBAI

Reglamento (ES) Nr. 211/2011 dėl piliečių iniciatyvos taikymo ataskaita

Europos piliečių iniciatyva (EPI) – tai priemonė, kuria milijonui piliečių suteikiama galimybė kreiptis į Europos Komisiją, kad ji pateiktų pasiūlymą dėl Sąjungos teisės akto siekiant įgyvendinti Sutartis. Tai Sąjungos darbotvarkės rengimo ir dalyvavimo jos demokratiniame gyvenime įrankis. Taisyklės, kuriomis reglamentuojama Europos piliečių iniciatyva, yra grindžiamos Lisabonos sutarties[1] nuostatomis ir įgyvendinamos Piliečių iniciatyvos reglamentu, kuris taikomas nuo 2012 m. balandžio 1 d.[2] Nuo tada iniciatyvų organizatoriai iš Europos Sąjungos piliečių surinko apie 9 milijonus pritarimo pareiškimų.

EPI reglamento 22 straipsnyje numatyta, kad kas trejus metus Komisija Europos Parlamentui ir Tarybai pateikia šio reglamento taikymo ataskaitą.

2015–2018 M.: PILIEČIŲ INICIATYVOS REGLAMENTO PERŽIŪROS ETAPAI

2015 m. kovo 31 d. priimtoje pirmojoje Komisijos ataskaitoje išvardyta, kokie sunkumai kyla įgyvendinant dabartinį EPI reglamentą: nuo techninių ar logistinių aspektų iki labiau politinio pobūdžio klausimų[3].

Ši ataskaita paskatino imtis EPI priemonės peržiūros ir šiuo tikslu surinkti nuomonių, kaip būtų galima pagerinti jos įgyvendinimą. Konsultuotasi ir tartasi su pagrindinėmis suinteresuotosiomis šalimis ir partneriais, įskaitant ES institucijas ir patariamąsias įstaigas, valstybes nares, pilietinės visuomenės organizacijas ir EPI organizatorius. Progą diskutuoti ir pateikti pasiūlymų suteikia kasmet nuo 2012 m. Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto bei kai kurių pilietinės visuomenės partnerių rengiamos EPI dienos. Priemonės vertinimus atliko ir kitos ES institucijos ir įstaigos, taip pat įvairios suinteresuotosios šalys. Konkrečiai, 2015 m. spalio 28 d. Europos Parlamentas priėmė rezoliuciją[4], kuria paragino peržiūrėti reglamentą.

Į tai atsižvelgdama, 2017 m. rugsėjo 13 d. Komisija priėmė naujo reglamento dėl piliečių iniciatyvos pasiūlymą[5] (likusioje šios ataskaitos dalyje jis vadinamas tiesiog pasiūlymu). Jo tikslas – atskleisti visą EPI potencialą, padarant šią priemonę prieinamesnę, sumažinant jos keliamą naštą ir supaprastinant naudojimosi ja galimybes tiek organizatoriams, tiek rėmėjams. Pasiūlyme atsižvelgiama į daugybę per kelerius metus surinktų nuomonių, taip pat į pastabas, gautas per 2017 m. vykdytas viešas konsultacijas dėl peržiūros. Visa tai

[1] Europos Sąjungos sutarties 11 straipsnio 4 dalis ir Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 24 straipsnis.

[2] 2011 m. vasario mėn. Europos Parlamento ir Tarybos priimtas Reglamentas (ES) Nr. 211/2011. Šis reglamentas yra papildytas 2011 m. lapkričio 17 d. Komisijos įgyvendinimo reglamentu (ES) Nr. 1179/2011 dėl internetinių pritarimo pareiškimų rinkimo sistemų techninės specifikacijos.

[3] Reglamento (ES) Nr. 211/2011 dėl piliečių iniciatyvos taikymo ataskaita,2015 m. kovo 31 d.

[4] 2015 m. spalio 28 d. Europos Parlamento rezoliucija dėl Europos piliečių iniciatyvos.

[5] 2017 m. rugsėjo 13 d., COM(2017) 482.

apibendrinama prie pasiūlymo pridėtame tarnybų darbiniame dokumente, kuriame taip pat pateikiama su EPI veikimu susijusių duomenų ir supažindinama su tobulinimo galimybių analize[6], atlikta remiantis Komisijos inicijuotais tyrimais, kurie prisideda prie EPI peržiūros[7].

Pasiūlyme aptariami šie didžiausi per peržiūrą nustatyti trūkumai:

- sunkumai, su kuriais piliečiai susiduria norėdami siūlyti teisiškai priimtinų iniciatyvų, o tai, kad sunkumų yra, rodo palyginti aukštas atsisakymo registruoti pasiūlytas iniciatyvas prieš tai, kai gali būti pradėti rinkti parašai, rodiklis (30 proc. registracijos prašymų Komisija negalėjo užregistruoti, nes pasiūlytos iniciatyvos akivaizdžiai nepateko į jos įgaliojimus);
- sudėtingas ir didelę naštą iniciatyvų organizatoriams užkraunantis pritarimo pareiškimų rinkimas, o tai rodo žemas sėkmingų iniciatyvų (t. y. tokių, kurias per nustatytą vienų metų pritarimo pareiškimų rinkimo laikotarpį pasirašo reikiamas skaičius žmonių) rodiklis; prie to prisideda, pavyzdžiui, EPI terminų nelankstumas, skirtingi pasirašantiesiems keliami duomenų reikalavimai, nelygu valstybė narė, sudėtingas pritarimo pareiškimų rinkimo internetu procesas;
- tai, kad apskritai kol kas piliečių iniciatyvos sukėlė santykinai nedaug diskusijų ir nepadarė didesnio poveikio.

Laikydamasi esamos teisinės tvarkos, Komisija jau yra ėmusis įvairių neteisinių priemonių, kad iš praktinės pusės pagerintų EPI priemonės įgyvendinimą. Konkrečiai, organizatorių internetinėms pritarimo pareiškimų rinkimo sistemoms ji suteikė nemokamus prieglobos serverius, aktyviau konsultavo ir rėmė (potencialius) organizatorius ir pagerino komunikaciją, geriau organizatorių poreikiams pritaikė jų pasirenkamą naudoti internetinio pritarimo pareiškimų rinkimo programinę įrangą ir nusprendė tam tikrais atvejais iniciatyvas registruoti iš dalies.

Gali būti, kad tai, jog Komisija ėmėsi praktikos pagrįstais atvejais iniciatyvas registruoti iš dalies, irgi lėmė, kad jos atmestų registracijos prašymų santykinė dalis smarkiai sumažėjo (iš 17 nuo 2015 m. balandžio mėn. pateiktų iniciatyvų pasiūlymų atmesti vos 2, o laikotarpiu nuo 2012 m. balandžio mėn. iki 2015 m. kovo mėn. iš 51 prašymo atmesta 20).

Šie pokyčiai padėtį gerokai pagerino, tačiau visi jie – neteisinio pobūdžio. Siekiant užtikrinti, kad EPI priemonė veiktų kuo veiksmingiau ir būtų kuo lengviau prieinama, naujo reglamento priėmimas laikytinas prioritetu, nurodytu 2017 m. gruodžio 14 d. visų

[6] Tarnybų darbinis dokumentas pateikiamas EPI svetainėje, peržiūrai skirtame tinklalapyje.

[7] Be Reglamento dėl piliečių iniciatyvos poveikio IRT tyrimo, paskelbto 2015 m. birželio mėn., Komisija užsakė dar tris tyrimus: dėl pasirašiusiesiems keliamų duomenų reikalavimų, dėl elektroninės atpažinties (eID) priemonės naudojimo ir dėl internetinių pritarimo pareiškimų rinkimo sistemų ir techninių specifikacijų pagal EPI reglamentą (ES) Nr. 211/2011 ir Įgyvendinimo reglamentą (ES) Nr. 1179/2011. Šie tyrimai pateikiami EPI svetainėje, peržiūrai skirtame tinklalapyje.

trijų institucijų pirmininkų priimtoje Bendroje deklaracijoje dėl 2018–2019 m. teisėkūros prioritetų.

Ši ataskaita yra antroji tokio pobūdžio. Ji parengta įsigilinus į išsamaus vertinimo, kuris buvo atliktas rengiantis siūlomai dabartinio EPI reglamento peržiūrai, išvadas. Taigi joje remiamasi šiuo neseniai atliktu darbu ir pateikiama papildomų duomenų bei faktinės informacijos apie Europos piliečių iniciatyvos įgyvendinimą ir veikimą.

Kitame skyriuje supažindinama su dabartine EPI procedūros taikymo padėtimi ir pateikiama glausta pagrindinių EPI suinteresuotosioms šalims kylančių problemų analizė. Kai tai aktualu, minimi kai kurie jau pritaikyti patobulinimai arba tie, kurie yra nurodyti Komisijos pateiktame naujo reglamento pasiūlyme.

INICIATYVŲ APŽVALGA

Piliečių iniciatyvos ciklas grindžiamas reglamente nustatytomis taisyklėmis ir procedūromis. Iniciatyvą turi pradėti piliečių komitetas, o tada, jei vykdomos tinkamumo sąlygos, visų pirma – sąlyga, kad nebūtų taip, kad iniciatyva akivaizdžiai nepatektų į Komisijos įgaliojimus, tą iniciatyvą užregistruoja Komisija. Nuo šio momento galima pradėti rinkti pritarimo pareiškimus. Jei valstybių narių kompetentingoms institucijoms patikrinus pritarimo pareiškimus paaiškėja, kad minimalus pasirašiusiųjų skaičius pasiektas, organizatoriai savo iniciatyvą pateikia Komisijai, o ši, savo ruožtu, atsakymą turi pateikti per tris mėnesius. Šis etapas taip pat apima susitikimą su Komisija ir Europos Parlamento rengiamus viešuosius svarstymus.

Nuo praėjusios EPI taikymo ataskaitos, kuri buvo pateikta 2015 m. kovo mėn., Komisija gavo 17 prašymų užregistruoti siūlomas piliečių iniciatyvas, iš kurių 15 buvo priimta, o 2 – atmesti. Be to, dvi iniciatyvos, kurias atsisakyta registruoti ankstesniu trejų metų laikotarpiu, vėliau Komisijos buvo užregistruoti atsižvelgiant į Teismo sprendimus (žr. toliau).

Šioje lentelėje pateikiama visų skaičių, rodančių, kiek pasiūlytų piliečių iniciatyvų buvo užregistruota ir kiek registracijos prašymų atmesta nuo tada, kai 2012 m. balandžio mėn. pradėtas taikyti reglamentas, apžvalga.

	2012 04–2015 03	2015 04–2018 03	**Iš viso nuo 2012 04**
Iš viso užregistruota iniciatyvų	31	17	**48**
Iš viso atmesta registracijos prašymų	20	2	**22**

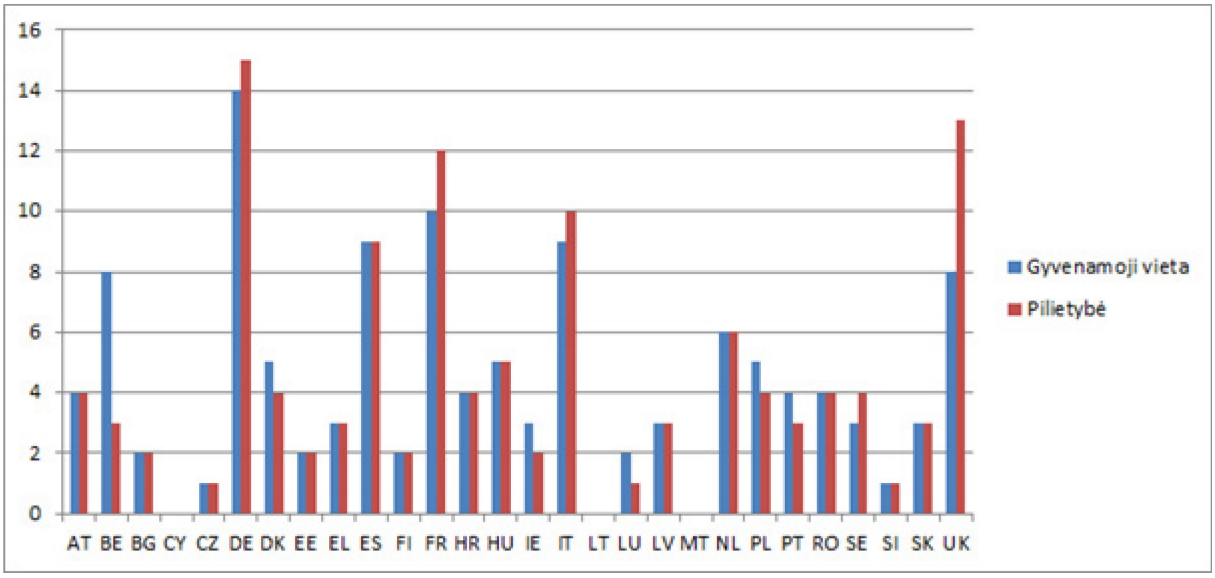
EPI PROCEDŪROS ĮGYVENDINIMAS

Piliečių komitetas

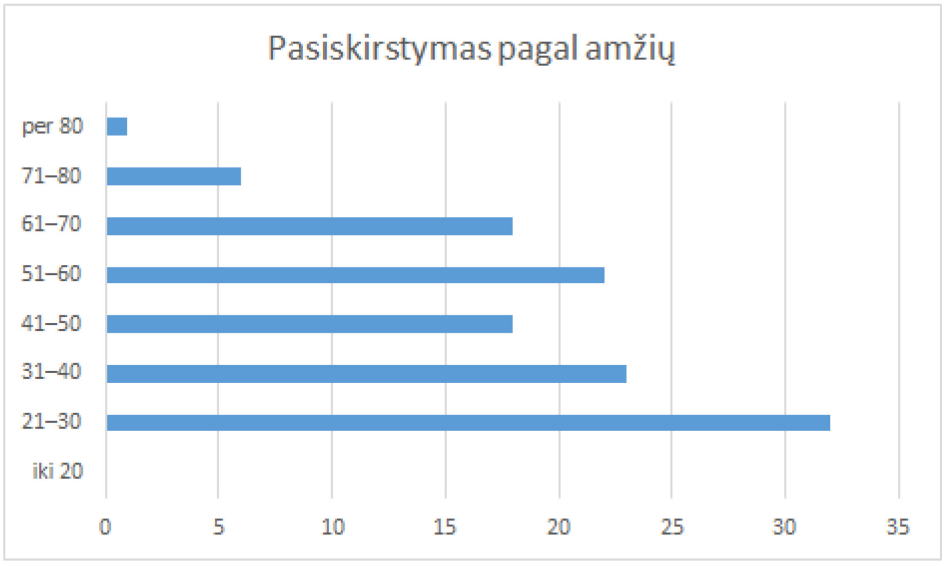
Išankstinė sąlyga norint pradėti piliečių iniciatyvą – įsteigti piliečių komitetą, sudarytą mažiausiai iš septynių ES piliečių, kurie gyvena septyniose skirtingose valstybėse narėse ir yra tokio amžiaus, kad galėtų balsuoti Europos Parlamento rinkimuose. Nors piliečių komiteto narių skaičius neribojamas, Komisija oficialiai registruoja tik šiuos septynis narius.

Nuo 2015 m. balandžio mėn. užregistruotoms iniciatyvoms pradėti sudarytų piliečių komitetų narių statistika

- *Komitetų narių gyvenamoji vieta ir pilietybė*

- *Komitetų narių amžius (registruojant)*

Iniciatyvų registravimas

Prieš pradėdami rinkti pritarimo pareiškimus, organizatoriai turi pateikti savo iniciatyvą užregistruoti Komisijai, o ji šiuo etapu visų pirma patikrina, ar piliečių komitetas atitinka pirmiau paaiškintus reikalavimus. Ji taip pat tikrina, ar nėra taip, kad siūloma iniciatyva akivaizdžiai nepatektų į Komisijos įgaliojimus, kad būtų galima pateikti pasiūlymą dėl Sąjungos teisės akto siekiant įgyvendinti Sutartis, ar nėra aiškiai siekiama piktnaudžiauti, ji nėra lengvabūdiška ar nepagrįsta ir ar ji akivaizdžiai neprieštarauja Sąjungos vertybėms.

Patikrinti, ar EPI reglamento 4 straipsnio 2 dalyje nustatytos sąlygos yra vykdomos, Komisija turi per du mėnesius.

Ankstesnėje ataskaitoje jau atkreiptas dėmesys į tai, kad organizatoriams registracijos procedūra yra gana kebli, ypač kalbant apie Komisijos įgaliojimų aprėptį. Atsižvelgiant į tai, patobulinimai atlikti dviem lygmenimis. Nuo 2015 m. sprendimus dėl pasiūlytų piliečių iniciatyvų registracijos priima Komisijos narių kolegija. Taip parodoma, kokią didelę reikšmę Komisija teikia EPI ir prioritetui išklausyti piliečius bei susipažinti su jiems rūpimais klausimais. Užregistruotų iniciatyvų matomumą padeda sustiprinti ir Komisijos skelbiami pranešimai spaudai.

Be to, Komisija ėmėsi praktikos tam tikrais atvejais iniciatyvas registruoti iš dalies. Tokiais atvejais Komisija priima sprendimą, kuriame išdėsto registravimo sąlygas ir nurodo užregistruotus elementus bei pagrindą, kuriuo paramos iniciatyvai pareiškimai gali būti renkami.

Taigi nuo 2015 m. tik dvi pasiūlytos iniciatyvos neatitiko registracijos reikalavimų ir negalėjo būti Komisijos užregistruotos („Stop Brexit“; „Bičiuliai britai, likite su mumis Europos Sąjungoje“).

Nuo tada, kai 2012 m. buvo pradėtas taikyti reglamentas, šeši piliečių komitetai pateikė Bendrajam Teismui ieškinius, kuriais apskundė Komisijos sprendimus atsisakyti registruoti jų pasiūlytas iniciatyvas[8]. Ataskaitiniu laikotarpiu bylų nagrinėjimas Teisme dar buvo nesibaigęs, tačiau visi šie ieškiniai susiję su sprendimais, priimtais 2012–2014 m. laikotarpiu.

Keturiose bylose Bendrasis Teismas nusprendė, kad atsisakymas registruoti iniciatyvas buvo pagrįstas[9]. Dvi iš šių keturių Bendrojo Teismo nutarčių buvo apskųstos ES Teisingumo Teismui. 2017 m. rugsėjo 12 d. Teisingumo Teismas atmetė skundą pirmojoje iš šių dviejų bylų ir patvirtino tiek Bendrojo Teismo nutartį, tiek Komisijos sprendimą neregistruoti siūlomos iniciatyvos[10].

[8] Bylos T-754/14, T-361/14, T-44/14, T-529/13, T-450/12 ir T-646/13.

[9] Bylos T-450/12, T-44/14, T-529/13 ir T-361/14.

[10] Bylos C-589/15 ir C-420/16.

Kitais dviem atvejais Komisija užregistravo iniciatyvas vykdydama 2017 m. ES Bendrojo Teismo priimtus sprendimus[11] („Stop TPIP“; „Minority SafePack“). Siekiant užregistruoti pasiūlytą iniciatyvą „Minority SafePack“, pateiktas ieškinys dėl 2017 m. kovo mėn. Komisijos sprendimo panaikinimo[12].

Naujo reglamento pasiūlymą Komisija teikia siekdama patobulinti registracijos procedūrą, pavyzdžiui, numatyta galimybė informuoti (iš anksto) organizatorius, jei iniciatyva nepatenka į Komisijos įgaliojimus. Be to, jame paaiškinamos sąlygos, kuriomis iniciatyvos gali būti registruojamos iš dalies, t. y. kai tik dalis iniciatyvos akivaizdžiai nepatenka į Komisijos įgaliojimus, kad būtų galima pateikti pasiūlymą dėl Sąjungos teisės akto siekiant įgyvendinti Sutartis.

Pritarimo pareiškimų rinkimas

EPI reglamente numatyta, kad pritarti piliečių iniciatyvai gali tik tie Sąjungos piliečiai, kurie yra sulaukę tokio amžiaus, nuo kurio galima balsuoti Europos Parlamento rinkimuose, t. y. 18 metų, visose ES šalyse, išskyrus Austriją, kur šis amžius yra 16 metų.

Organizatoriams suteikiamas ne ilgesnis kaip 12 mėnesių laikotarpis pritarimo pareiškimams rinkti – tai jie gali daryti tiek popierine forma, tiek internetu, naudodami reglamento III priede nurodytus modelius atitinkančias formas.

Kalbant apie pritarimo paskutinei milijono ribą pasiekusiai iniciatyvai pavadinimu „Uždrausti glifosatą ir apsaugoti žmones ir aplinką nuo toksiškų pesticidų“ pareiškimų rinkimą, apie 21 proc. parašų surinkta popieriuje ir apie 79 proc. – internetu[13].

Duomenų reikalavimai

Pasirašiusieji turi atitikti pilietybės ar gyvenamosios vietos ryšio su tam tikra valstybe nare reikalavimą ir pateikti asmens duomenis valstybių narių kompetentingoms institucijoms patikrinti. Šie reikalavimai skiriasi, nelygu valstybė narė.

Valstybių narių prašymu Komisija gali keisti III priede išdėstytus pasirašiusiesiems keliamus duomenų reikalavimus, priimdama deleguotąjį aktą. Po pirmojo keitimo 2013 m., kuris taikytas 6 valstybėms narėms, antruoju keitimu 2015 m. buvo supaprastinti reikalavimai dar 3 valstybėms narėms.

Šie duomenų reikalavimų, keliamų pritarimą norintiems pareikšti asmenims, skirtumai neigiamai paveikė piliečių iniciatyvų rezultatyvumą ir efektyvumą: kai kuriems ES piliečiams užkertamas kelias tai padaryti; kai kuriose šalyse reikalaujama pateikti labai daug asmens duomenų arba nurodyti tokius duomenis, kurie gali būti laikomi neskelbtinais, todėl piliečiai gali būti atgrasomi nuo pritarimo iniciatyvai; šiuo metu

[11] Bylos T-646/13 ir T-754/14.

[12] Byla T-391/17.

[13] Susipažinti galima tik su pritarimo pateiktoms iniciatyvoms pareiškimų rinkimo duomenimis, nes kitų oficialių duomenų Komisija ir valstybės narės neturi.

naudojama 13 formų, kuriose prašoma nurodyti skirtingus asmens duomenis, o tai, savo ruožtu, gerokai apsunkina pritarimų rinkimą, ypač popierine forma, ir pan.

Šie opūs klausimai 2017 m. rugsėjo mėn. priimtame pasiūlyme analizuojami kaip prioritetiniai ir yra išsamiai apibūdinami prie pasiūlymo pridedamame tarnybų darbiniame dokumente.

Pritarimo pareiškimų rinkimas internetu

Galimybė pritarimo pareiškimus iš pasirašiusiųjų rinkti internetu yra vienas iš šios priemonės privalumų ir neretai – nepamainoma organizatorių darbinė priemonė. Vis dėlto tai gali ir nemenkai apsunkinti organizatorių darbą.

Kad galėtų pritarimo pareiškimus rinkti internetu, jie turi patys susikurti pritarimų rinkimo sistemą (be kita ko, programinę įrangą ir prieglobos serverį), kurią turi sertifikuoti valstybės narės, kurioje duomenys bus saugomi, kompetentinga institucija. EPI reglamente (6 straipsnyje) išdėstytiems reikalavimams įgyvendinti reikalingos internetinės pritarimo pareiškimų rinkimo sistemos techninės specifikacijos išdėstytos 2011 m. lapkričio 17 d. Komisijos įgyvendinimo reglamente (ES) Nr. 1179/2011.

Pritarimo pareiškimų rinkimo sistemos taip pat turi turėti reikiamas technines ir saugumo priemones, kad būtų užtikrinamas pasirašiusiųjų asmens duomenų saugumas.

Komisija teikė visapusę pagalbą EPI internetinio pritarimo pareiškimų rinkimo sistemai . Remdamasi reglamentu, Komisija 2011 m. gruodžio mėn. pasirūpino, kad organizatoriai galėtų nemokamai naudoti atvirąją programinę įrangą – su modifikacijomis arba be jų. Tačiau jie gali naudoti ir kitą, savo nuožiūra pasirinktą, programinę įrangą.

Daugelis organizatorių susiduria su sunkumais, kai reikia rasti prieglobos serverį, į kurį būtų diegiama programinė įranga, – viena vertus, dėl sąnaudų, bet svarbiausia – dėl organizacinių dalykų, trukdančių pritarimo pareiškimus internetu pradėti rinkti laiku. 2012 m. Komisija nusprendė pasiūlyti organizatoriams nemokamą jų internetinių pritarimo pareiškimų rinkimo sistemų prieglobą savo serveriuose, nors dabartiniame reglamente to ir nereikalaujama.

Komisijos sukurta programinė įranga leidžia atlikti ne vieną funkciją: rinkti pritarimo pareiškimus internetu, pasirašiusiųjų asmens duomenis laikyti saugiai ir eksportuoti duomenis, kurie turės būti teikiami valstybių narių kompetentingoms institucijoms.

Programinė įranga nuolat naujovinama, kad atitiktų šiuolaikinius reikalavimus ir būtų patogesnė naudoti. Numatyta galimybė pritarimo pareiškimus rinkti naudojant mobiliuosius prietaisus, kaip antai išmaniuosius telefonus ar planšetes, taip pat

kampanijos tikslais sukurti sąsajas su socialine žiniasklaida ir interneto svetainėmis. Papildomų patobulinimų padaryta neįgaliesiems[14].

Nuo 2015 m. balandžio mėn. dvylika iniciatyvų pateikta naudojant Komisijos programinę įrangą, iš jų dešimt – naudojantis ir Komisijos pasiūlyta prieglobos paslauga.

Kol kas nepranešta apie tai, kad būtų pasinaudota 5 straipsnio 2 dalyje minėtu saugiu elektroniniu parašu.

Pritarimo pareiškimų rinkimo terminai

Nuo datos, kurią Komisija užregistruoja iniciatyvą, organizatoriams suteikiamas vienų metų laikotarpis pritarimo pareiškimams surinkti. Praktika rodo, kad organizatoriams dažnai lieka mažiau negu metai, nes dar reikia įvykdyti logistinius reikalavimus pritarimo pareiškimų rinkimui pradėti. Pavyzdžiui, daugelis organizatorių nepradeda ruoštis pritarimo pareiškimų rinkimui tol, kol negauna patvirtinimo, kad jų iniciatyva užregistruota, nepaisant to, kad reglamento nuostatos leidžia jiems prašyti atitinkamų valstybių narių sertifikuoti jų internetines rinkimo sistemas dar prieš registruojant iniciatyvą. Patirtis rodo, kad didelės įtakos pritarimo pareiškimų rinkimo proceso rezultatams turi ir kampanijos organizavimo lygis bei kokybė[15].

Ombudsmenui pateiktame skunde iniciatyvos „Mama, tėtis ir vaikai“ organizatoriai nesutiko su tuo, kaip Komisija teisiškai aiškina sąvoką „12 mėnesių pritarimo pareiškimų rinkimo laikotarpis“. Ombudsmenas nustatė, kad pagal galiojančias teisės nuostatas Komisija pagrįstai laiko, kad pritarimo pareiškimų rinkimas pradedamas pasiūlytos iniciatyvos užregistravimo dieną[16].

Siekiant pašalinti minėtus sunkumus, į peržiūrėto EPI reglamento pasiūlymą įtraukta įvairių patobulinimų: nuo lankstesnių terminų, konkrečiai, galimybės organizatoriams pasirinkti, nuo kurios dienos per tris mėnesius nuo iniciatyvos užregistravimo dienos pradėti rinkti pritarimo pareiškimus, iki galimybės naudotis centrine internetine pritarimo pareiškimų rinkimo sistema, – ją Komisija sukurs ir tvarkys nemokamai kaip alternatyvą individualioms sistemoms.

Pritarimo pareiškimų tikrinimas ir pateikimas Komisijai

Surinkę reikiamą pritarimo pareiškimų skaičių (viso – vieną milijoną, minimalų nustatytą skaičių surenkant bent 7 šalyse), organizatoriai pateikia juos kompetentingoms

[14] 2013 m. atliktas tyrimas, kuriuo siekta nustatyti, kurie elementai neatitinka geriausios prieinamumo praktikos. 2017 m., atsižvelgiant į geriausią prieinamumo praktiką ir naudotojų patirtį, pakeistas programos naudotojų sąsajos dizainas. Prieinamumas gerinamas ir toliau.

[15] Derėtų pažymėti, kad iniciatyvai „Uždrausti glifosatą ir apsaugoti žmones ir aplinką nuo toksiškų pesticidų“ remti reikiamas pritarimo pareiškimų skaičius surinktas vos per apytikriai 5 mėnesius.

[16] Sprendimas byloje 1086/2017/PMC.

nacionalinėms institucijoms, o šios turi per 3 mėnesius patikrinti ir patvirtinti galiojančių pritarimo pareiškimų skaičių.

Jei patvirtinama, kad minimalus pasirašiusiųjų skaičius pasiektas, organizatoriai pateikia savo iniciatyvą Komisijai. Iki 2015 m. kovo mėn. Komisijai sėkmingai pateiktos trys iniciatyvos (kaip jau paaiškinta ankstesnėje ataskaitoje), o dar viena, pavadinimu „Uždrausti glifosatą ir apsaugoti žmones ir aplinką nuo toksiškų pesticidų“, pateikta 2017 m. spalio 6 d.

Visų valstybių narių institucijoms nurodyta patikrinti pritarimo iniciatyvai „Uždrausti glifosatą ir apsaugoti žmones ir aplinką nuo toksiškų pesticidų“ pareiškimus. Per 87 proc. surinktų pritarimo šiai iniciatyvai pareiškimų kompetentingos institucijos pripažino galiojančiais. Tik dvi institucijos nurodė, kad galiojančių pareiškimų mažiau nei 75 proc.

Dvylikoje valstybių narių tikrinimas atliktas vykdant atsitiktinę atranką (dviejose iš jų taip buvo tikrinami popieriuje surinkti pritarimo pareiškimai, o vienoje – internetu surinkti pritarimo pareiškimai). Didelių skirtumų tarp atsitiktinę atranką vykdžiusių ir visus pritarimo pareiškimus tikrinusių valstybių narių rezultatų, rodančių pritarimo pareiškimų galiojimą arba negaliojimą, nenustatyta.

Ketvirtajai iniciatyvai – „Uždrausti glifosatą ir apsaugoti žmones ir aplinką nuo toksiškų pesticidų“ – pritarė 1 070 865 pasirašiusieji[17].

Valstybės narės, kuriose visos keturios sėkmingos Europos piliečių iniciatyvos surinko reikiamą pritarimo pareiškimų skaičių, yra Vokietija, Ispanija ir Italija.

Bendras (suminis) pasirašiusiųjų dėl visų keturių sėkmingų iniciatyvų skaičius pagal šalis:

AT	**BE**	**BG**	**HR**	**CY**	**CZ**	**DK**	**EE**	**FI**	**FR**
132 923	102 095	15 462	14 273	10 147	33 019*	29 610*	6 023*	32 100	220 463*
DE	**EL**	**HU**	**IE**	**IT**	**LV**	**LT**	**LU**	**MT**	**NL**
2 202 500	89 243	97 026	23 822	1 450 862	13 889	30 286	18 034	26 899	98 403
PL	**PT**	**RO**	**SK**	**SI**	**ES**	**SE**	**UK**		
285 857	98 823*	116 907*	67 211*	43 272	322 429	33 831	147 376*		

* *Bendras pritarimo pareiškimų skaičius, įskaitant tuos, kurie nurodyti sertifikatuose, gautuose po atitinkamos iniciatyvos pateikimo Komisijai datos*

Pritarimo pareiškimų tikrinimo nuostatos suformuluotos taip, kad valstybėms narėms būtų užtikrinta šiek tiek lankstumo, suteikiant joms galimybę taikyti panašioms priemonėms skirtas esamas nacionalinio lygmens procedūras ir taip palengvinant administracinę naštą. Dėl to duomenys, kurių reikalaujama iš pasirašiusiųjų, ir pats tikrinimo procesas įvairiose valstybėse narėse skiriasi. Vis dėlto neseniai atlikus duomenims keliamų reikalavimų tyrimą nustatyta, kad dabartinė reglamente numatyta tikrinimo metodika, palyginti su

[17] Pasirašiusiųjų pasiskirstymas pagal šalis pateikiamas interneto adresu http://ec.europa.eu/citizens-initiative/public/initiatives/successful/details/2017/000002.

panašiomis regionų ir nacionalinio lygmens priemonėmis, yra parengta gerai. Apie didelio sukčiavimo atvejus taip pat kol kas nepranešta.

Pažymėtina ir tai, kad nesant termino, iki kurio sėkminga iniciatyva turi būti pateikta Komisijai, gali kilti painiavos ir abejonių tiek piliečiams, pareiškusiems pritarimą, tiek ES institucijoms, jei jos nuspręstų imtis tolesnių su sėkmingomis iniciatyvomis susijusių veiksmų. Komisijos pasiūlymu šį klausimą siekiama išspręsti, nustatant iniciatyvos pateikimo terminą.

Komisijos atliekamas nagrinėjimas ir tolesni veiksmai

Šiame etape organizatoriai kviečiami susitikti su Komisija, o Europos Parlamente rengiami viešieji svarstymai. Pasibaigus šiam trijų mėnesių trukmės nagrinėjimo etapui, parengiamas komunikatas, kuriame Komisija paaiškina, kokių veiksmų ji ketina arba neketina imtis ir dėl kokių priežasčių (10 str.).

Iniciatyvos „Uždrausti glifosatą ir apsaugoti žmones ir aplinką nuo toksiškų pesticidų“ organizatoriai ragina Europos Komisiją „pasiūlyti valstybėms narėms uždrausti glifosatą, pertvarkyti pesticidų patvirtinimo procedūrą ir nustatyti ES masto privalomus pesticidų naudojimo mažinimo tikslus“. 2017 m. spalio 23 d. Komisija priėmė organizatorių atstovus , o jai pačiai atstovavo pirmasis pirmininko pavaduotojas Fransas Timmermansas ir už sveikatą ir maisto saugą atsakingas Komisijos narys Vytenis Andriukaitis. 2017 m. lapkričio 20 d. Europos Parlamente surengtas viešasis svarstymas , kuriame dalyvavo Komisijos narys Vytenis Andriukaitis.

2017 m. gruodžio 12 d. Komisija priėmė komunikatą, kuriame supažindino su ketinamais imtis veiksmais. Pasiūlymo uždrausti glifosato pagrindo herbicidus Komisija nepriims, nes sprendimas pratęsti glifosato patvirtinimo galiojimą 5 metams, jos nuomone, yra visiškai pagrįstas tiek iš mokslinės, tiek iš teisinės pusės, tačiau iki 2018 m. gegužės mėn. ji pateiks pasiūlymą dėl teisėkūros procedūra priimamo akto, kuriuo sieks padidinti mokslinių vertinimų ir sprendimų priėmimo proceso skaidrumą. Taip pat Komisija stiprins pastangas, nukreiptas į nuolatinį, pamatuojamą pesticidų naudojimo keliamos rizikos mažinimą.

Toliau pateikiama nauja informacija apie iniciatyvas, pateiktas Komisijai prieš priimant ankstesnę Europos piliečių iniciatyvos ataskaitą 2015 m. kovo 31 d.

Iniciatyvos „Stabdykite vivisekciją“ (kuri Komisijai pateikta 2015 m. kovo 3 d.) organizatoriai ragina Komisiją „panaikint[i] Direktyvą 2010/63/ES dėl mokslo tikslais naudojamų gyvūnų apsaugos ir pateikt[i] naują pasiūlymą, kuriuo būtų panaikinti bandymai su gyvūnais ir vietoj to nustatyta prievolė biomedicinos ir toksikologijos moksliniams tyrimams naudoti duomenis, tinkamus žmonių rūšiai“. Susitikimas surengtas 2015 m. gegužės 11 d.; Komisijai atstovavo pirmininko pavaduotojas J. Katainenas ir atitinkamų departamentų aukštesniojo rango pareigūnai. Tą pačią dieną Europos Parlamente surengtas viešasis svarstymas, kuriame pirmą kartą žodis suteiktas išorės ekspertams. Komisijai atstovavo pirmininko pavaduotojas J. Katainenas.

2015 m. birželio 3 d. Komisija priėmė komunikatą, kuriame paskelbė, kokių veiksmų keturiomis kryptimis reikia imtis, konkrečiai, spartinti pažangą taikant vadinamąjį trijų R principą (angl. *three Rs – to replace, reduce and refine*, gyvūnų naudojimo procedūroms pakeitimas, mažinimas ir jo sąlygų gerinimas), pasitelkiant informacijos mainus; užuot atlikus bandymus su gyvūnais – kurti, tvirtinti ir įgyvendinti naujus alternatyvius metodus; stiprinti atitiktį vadinamajam trijų R principui ir suderinti susijusius šios srities teisės aktus; užmegzti dialogą su mokslo bendruomene.

2016 m. gruodžio 6–7 d. Briuselyje Komisija surengė mokslinę konferenciją, kurioje siekta apžvelgti, kokia pažanga daroma pagal iniciatyvas įgyvendinant tolesnius veiksmus, ir apsvarstyti, kaip būtų galima pasinaudoti naujausiais biomedicinos ir kitų sričių mokslinių tyrimų laimėjimais plėtojant moksliškai pagrįstus metodus, kuriuos taikant nereikia naudoti gyvūnų[18].

Taip pat derėtų pažymėti, kad, gavęs iniciatyvos „Stabdykite vivisekciją“ organizatorių skundą, 2017 m. balandžio mėn. Ombudsmenas priėmė sprendimą[19], kad Komisija nevykdė netinkamo šios iniciatyvos administravimo.

Iniciatyvos „Vienas iš mūsų“ organizatoriai, kuriems Komisija atsakė, jog galiojanti teisinę sistema yra tinkama, pateikė ES Bendrajam Teismui ieškinį, kuriuo siekė panaikinti dėl iniciatyvos Komisijos priimtą komunikatą. Ši byla dar nagrinėjama Bendrajame Teisme [20].

Pagal iniciatyvą „Vanduo ir sanitarinės paslaugos yra žmogaus teisė! Vanduo yra visuotinė nuosavybė, o ne prekė!“ nuo tada, kai 2014 m. kovo mėn. buvo priimtas Komisijos komunikatas, įgyvendinta keletas tolesnių veiksmų[21]. Ypač verta paminėti iniciatyvos reikšmę užtikrinant, kad „vanduo ir sanitarinės paslaugos“ išliktų pagrindinė ES vystymosi po 2015 m. programos prioritetinė sritis[22] ir todėl būtų įtraukta į Jungtinių Tautų parengtos „Darnaus vystymosi darbotvarkės iki 2030 m.“ tvaraus vystymosi tikslų sąrašą[23]. Be to, 2018 m. vasario 1 d. Komisija priėmė persvarstytos direktyvos dėl geriamojo vandens pasiūlymą[24], kuriuo, reaguojant į iniciatyvą, numatoma, be kita ko, valstybių narių prievolė užtikrinti, kad pažeidžiamos ir į užribį išstumtos grupės turėtų galimybę gauti vandens. Europos socialinių teisių ramsčio tekste, kurį 2017 m. lapkričio

[18] Daugiau informacijos apie tolesnius veiksmus pateikiama EPI registro specialiame tinklalapyje.

[19] Byla 1609/2016/JAS.

[20] Byla T-561/14.

[21] Žr. atitinkamą EPI registro tinklalapį, skirtą tolesniems veiksmams.

[22] 2014 m. birželio 2 d. komunikatas „Deramas gyvenimas visiems. Nuo vizijos prie kolektyvinių veiksmų“, COM(2014) 335.

[23] https://sustainabledevelopment.un.org/post2015/transformingourworld

[24] 2018 m. vasario 1 d., COM(2017) 753.

17 d. iškilmingai paskelbė Europos Parlamentas, Taryba ir Komisija[25], nustatytas principas, kad kiekvienas turi teisę naudotis kokybiškomis pagrindinėmis paslaugomis, tarp kurių – vandens tiekimo ir sanitarijos paslaugos (20-asis principas: galimybė naudotis pagrindinėmis paslaugomis).

Į pasiūlymą peržiūrėti Piliečių iniciatyvos reglamentą Komisija įtraukė įvairių patobulinimų, konkrečiai, gautos iniciatyvos perdavimą Europos Parlamentui, Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui, įtraukesnius viešuosius svarstymus Europos Parlamente, siekiant užtikrinti proporcingą visų su iniciatyva susijusių suinteresuotųjų šalių atstovavimą, ir nagrinėjimo etapo pratęsimą nuo trijų iki penkių mėnesių, kad daugiau laiko galėtų būti skiriama debatams, o Komisija galėtų geriau juo pasinaudoti rengdama savo atsakymą.

Skaidrumas: finansavimas

Pagal 9 straipsnį organizatoriai turi pateikti informaciją apie finansavimo šaltinius, kai vieno rėmėjo per metus skiriama parama viršija 500 EUR. Ši informacija skelbiama EPI registre.

Nuo 2015 m. balandžio mėn. pateiktų iniciatyvų finansavimo šaltinių apžvalga:

	NĖRA FINANSAVIMO ŠALTINIŲ	**BENDRA FINANSAVIMO SUMA NESIEKIA 10 000 EUR**	**BENDRA FINANSAVIMO SUMA VIRŠIJA 10 000 EUR**
Iniciatyvų skaičius	8	2	7

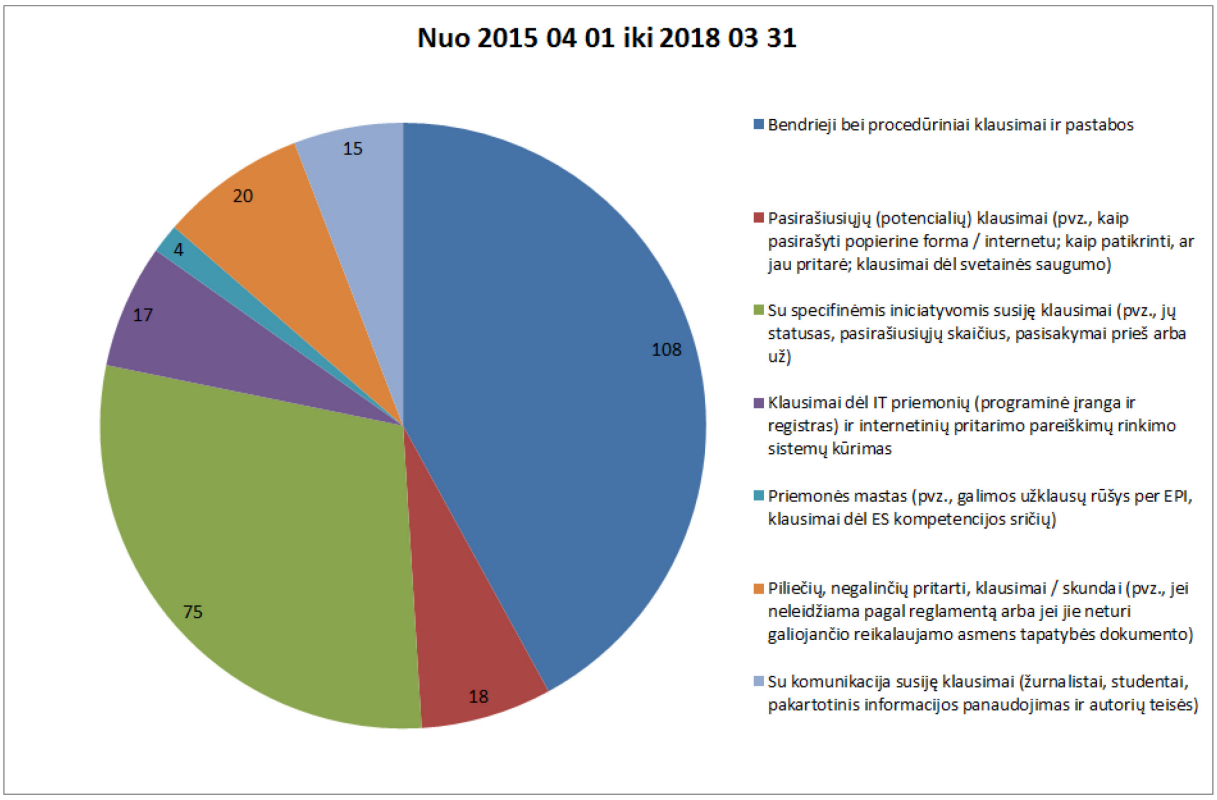
Deklaruota parama ir finansavimas iniciatyvai „Uždrausti glifosatą ir apsaugoti žmones ir aplinką nuo toksiškų pesticidų“ yra 328 399 EUR – tai didžiausia sėkmingai piliečių iniciatyvai iki šiol skirta suma.

Parama ir informuotumo didinimas

Kontaktinis centras

Pagal 4 straipsnio 1 dalį įsteigtas kontaktinis centras, kurį globoja „Europe Direct“ kontaktinis centras. Nuo 2015 m. balandžio mėn. šiame kontaktiniame centre atsakyta į 257 piliečių pateiktas informacijos užklausas.

[25] https://ec.europa.eu/commission/sites/beta-political/files/social-summit-european-pillar-social-rights-booklet_lt.pdf

Kai „Europe Direct“ kontaktinis centras negali į klausimus atsakyti tiesiogiai, jie persiunčiami Komisijai, pavyzdžiui, jei klausimai susiję su tuo, ar konkreti iniciatyva atitinka registravimo kriterijus, ar ne. Į tokio pobūdžio klausimus pateikiami neutralūs atsakymai, niekaip nenulemiantys to, kokį oficialų atsakymą Komisija pateiks gavusi registracijos prašymą. Nuo 2015 m. balandžio mėn. Komisijai persiųsti 66 klausimai.

Organizatorių paskyra

Kai iniciatyva oficialiai užregistruojama, Komisija atsako į organizatorių klausimus tiesiogiai, per specialią paskyrą EPI svetainėje. Atsakymai taip pat nuolat teikiami e. paštu ir telefonu.

IT parama

Komisija teikia paramą suteikdama galimybę naudotis savo internetine pritarimo pareiškimų rinkimo programine įranga, taip pat užtikrindama internetinių pritarimo pareiškimų rinkimo sistemų prieglobą savo serveriuose: per pastaruosius trejus metus atsakyta į beveik 300 užklausų, susijusių su šiais aspektais. Parama taip pat teikiama per platformą „Joinup“, kuri suinteresuotosioms šalims suteikia galimybę susipažinti su naujienomis.

Vertimo parama

Iniciatyvų vertimas – organizatorių atsakomybė. Nuo pat pradžių šis procesas buvo ganėtinai keblus. Nuo 2015 m. vertimo pagalba, kurią organizatoriams siūlė Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetas, buvo naudinga ir padėjo iš esmės pagerinti

padėtį. Kaip nurodoma naujo reglamento pasiūlyme, Komisija ketina pati išversti iniciatyvų turinį ir nuo 2018 m. jau teikia šiuos vertimus organizatoriams.

Kita

Dar vienas naujas svarbus pasiūlymo elementas – internetinės bendradarbiavimo platformos, kuria bus siekiama skatinti gerosios praktikos mainus tarp EPI dalyvių, konkrečiai, per diskusijų forumą ir kitas paramos ir mokymo priemones bei mechanizmus, sukūrimas. Prisidėdama prie Europos Parlamento bandomojo projekto, Komisija jau inicijavo tokios platformos kūrimą. Ją planuojama išbandyti ir toliau plėtoti tol, kol pagal naująjį reglamentą bus parengta visapusiškai išbaigta versija . Pirmąją šios platformos versiją planuojama paviešinti 2018 m. balandžio mėn.

Taip pat pažymėtina, kad bendradarbiavimo platformos paleidimas sutaps su piliečių iniciatyvai skirtos bendresnės komunikacijos kampanijos pradžia. Per šią kampaniją numatoma pristatyti specializuotus įrankius ir produktus, kuriais didinamas priemonės matomumas, populiarinti priemonę socialinėje žiniasklaidoje, orientuojantis į plačiąją visuomenę, ir organizuoti valstybėse narėse potencialiems informacijos skleidėjams skirtus renginius.

IŠVADA

Pasinaudodama ES institucijų, įstaigų ir suinteresuotųjų šalių įdirbiu, Komisija nuodugniai įvertino likusias problemas ir pamėgino jas išspręsti parengdama 2017 m. rugsėjo 13 d. reglamento pasiūlymą. Peržiūrėtoje reglamento redakcijoje daug dalykų supaprastinta ir patobulinta, kad piliečiams ir organizatoriams visi EPI ciklo etapai būtų lengviau įveikiami. Tai padės atskleisti visą EPI kaip priemonės, skatinančios debatus ir didinančios piliečių dalyvavimą Europos lygmeniu, potencialą ir, remiantis 10-uoju Komisijos prioritetu („Demokratinių pokyčių sąjunga“), labiau suartinti ES su piliečiais.

Europos Parlamentas ir Taryba šiuo metu svarsto pasiūlymą ir visos trys institucijos savo Bendroje deklaracijoje įsipareigojo šį pasiūlymą laikyti teisėkūros proceso prioritetu, kad būtų reikšmingai pasistūmėta į priekį ir, jei įmanoma, iki 2019 m. vyksiančių Europos Parlamento rinkimų – baigta rengti teisės aktą. Komisija ragina jį priimti iki 2018 m. pabaigos, kad 2020 m. sausį jis jau galėtų įsigalioti ir kad tiek ES demokratijai, tiek piliečių dalyvavimui jo reikšmingas poveikis pasireikštų kuo greičiau.

Kol kas Komisija tęsia darbą, siekdama pagerinti EPI veikimą pagal galiojančią teisinę sistemą. Pirmoji internetinės bendradarbiavimo platformos versija bus paleista 2018 m. balandžio mėn., o Komisija plėtos EPI priemonei skirtą komunikacijos ir informuotumo didinimo veiklą, vykdydama 2018 m. prasidedančią komunikacijos kampaniją.

Komisija ir toliau plėtos sėkmingas iniciatyvas, kai manys tai esant reikalinga, ir bus pasirengusi, remdamasi 10-uoju politiniu prioritetu, atvirai ir išsamiai išdėstyti priežastis,

jei to nuspręstų nedaryti. Komisija yra įsipareigojusi imtis tolesnių veiksmų pagal tris iš keturių sėkmingų iniciatyvų ir dėl dviejų iš jų jau yra paskelbusi arba priėmusi pasiūlymus dėl teisėkūros procedūra priimamų aktų.

Tai, kad iki šiol surinkta 9 milijonai pritarimo įvairioms iniciatyvoms pareiškimų, rodo, kad EPI priemonė skatina viso žemyno piliečius dalyvauti ir prisideda prie europinio masto debatų bei įsitraukimo į ES demokratinį gyvenimą. Sudarydama piliečiams sąlygas įsitraukti tiesiogiai ir išdėstyti idėjas rūpimais klausimais, EPI priemonė suteikia pridėtinės vertės visam ES teisėkūros procesui ir padeda Sąjungą daryti artimesnę piliečiams.